

UCHWAŁA NR 104/2008
SENATU UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO
z dnia 30 października 2008 r.

w sprawie oceny projektów ustaw: Zasady finansowania nauki, Narodowe Centrum Nauki,
Narodowym Centrum Badań i Rozwoju

Działając na podstawie art. 62 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 154. poz. 1365) uchwała się, co następuje:

§ 1. Senat Uniwersytetu Szczecińskiego po zebraniu opinii pracowników Uniwersytetu Szczecińskiego oraz po posiedzeniu Senackiej Komisji Budżetu i Finansów oraz Senackiej Komisji Nauki uchwała, co następuje:

1. **Polskiej nauce są potrzebne nowe uregulowania zwiększające nakłady na naukę (obecnego poziomu około 0,77 % PKB do około 2,0 – 2,4 % PKB).**
2. Należy poczynić zdecydowanie większe nakłady niż obecnie między innymi na:
 - a. na szkolnictwo wyższe w Polsce,
 - b. na Polską Akademię Nauk,
 - c. na reformę jednostek badawczo – rozwojowych,
3. Reforma nauki powinna być skoordynowana z reformą szkolnictwa wyższego.
4. Projekty ustaw uwypuklają następujące kluczowe zasady: konkurencyjność, jakość badań, związki nauki z gospodarką, możliwe szanse dla młodych naukowców, międzynarodowy wymiar badań, etykę w nauce - co należy ocenić pozytywnie. Są to bardzo ważne zasady dla nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce.
5. Od roku 2004 obserwujemy pogarszający się status finansowy pracowników nauki - nader skromne regulacje płac w 2008 roku nie wyrównały wskaźnika inflacji oraz pogorszyły znacznie pozycję finansową pracowników nauki i szkolnictwa wyższego (szczególnie asystentów i adiunktów).

6. Nowe przepisy w projektach ustaw powinny w większym stopniu uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju szkolnictwa wyższego, a w tym interesy małych i średnich uczelni publicznych.
7. Obietnice finansowe składane przez kolejne rządy w Polsce nie zostały zrealizowane.
8. Projektowane nowe zasady finansowania nauki w Polsce przesłane do naszych uczelni charakteryzują się:
 - a. nadmierną koncentracją uprawnień MNiSzW w sprawach zasad i kryteriów podziału środków finansowych na naukę (co wynika z projektu Ustawy o zasadach finansowania nauki),
 - b. brakiem klarownych i obiektywnych kryteriów podziału budżetu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podległe resortowi uczelnie, Polską Akademię Nauk i jednostki badawczo – rozwojowe (kryteria są zbyt ogólne)
 - c. brakiem postępu w modyfikacji algorytmu podziału dotacji budżetowej na jednostki organizacyjne nauki i szkolnictwa wyższego,
 - d. stopniową eliminacją dotacji na badania własne,
 - e. najwięcej środków na badania i rozwój nauki powinno być kierowane w drodze otwartych konkursów,
 - f. w wielu elementach nowych zasad finansowania nauki brak jest spójności i konkretyzacji nowych kryteriów, nowych algorytmów,
 - g. brakiem wskazania w jakim trybie zostaną zebrane uwagi całego środowiska naukowego oraz jak projektowane ustawy zostaną poprawione,
 - h. brakiem w uzasadnieniu projektu ustawy o finansowaniu nauki brak jest oszacowania kosztów wdrożenia nowych zasad finansowania nauki,
 - i. brakiem przepisów wykonawczych, co nie pozwala ocenić projektu ustawy o finansowaniu nauki. Niektóre delegacje ustawowe dla Ministra powinny być załącznikami do ustawy, co pozwoli na określenie długofalowych założeń w zakresie finansowania nauki.
- 8. Projektowane zmiany organizacji w postaci Narodowego Centrum Nauki oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju charakteryzują się tym ,że :**
 - a. Agenda ds. Badań i Rozwoju likwiduje dotychczasowy tryb i sposoby wspierania badań naukowych i prac rozwojowych,
 - b. w artykule 3 centralizuje i podporządkowuje się Ministrowi ustanawianie strategicznych program badań naukowych i prac rozwojowych,

- c. w artykule 4 pkt 1 w sposób zbyt arbitralny narzuca się centralne określanie zadań badawczych i warunków ich wykonania przez Narodowe centrum Badań i Rozwoju,
- d. do kompetencji centrum zalicza się też udzielanie pomocy publicznej bez podania kryteriów i zasad jej udzielania,
- e. w art. 5 pkt 3 Ministrowi w drodze rozporządzenia przyznaje się określanie warunków, trybu realizacji zadań związanych z polityką naukową i innowacyjną,
- f. w art. 12 pkt. 1 do 4 określono skład Rady centrum – widać wyrównanie dominacji nominowanych z Centrum przedstawicieli jednostek centralnych-ministerstw nad trybem wyboru świata nauki do tej Rady.

9. Senat Uniwersytetu Szczecińskiego popiera stanowisko Rady Nauki oraz Senatów innych uniwersytetów polskich wskazuje na to, że projektowane zmiany w finansowaniu nauki w Polsce powinny być spójne, dobrze przemyślane, rozważnie przygotowane, skonsultowane z pracownikami nauki i systematycznie wdrażane”.

§ 2. Szczegółowe uwagi do projektu ustawy o zasadach finansowania nauki zawarte są w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

REKTOR
Włodzisław Jarczyński
prof. dr hab. Włodzisław Jarczyński

Uwagi szczegółowe Uniwersytetu Szczecińskiego do projektu „**Ustawy o zasadach finansowania nauki**”

1. Koniec strony nr 1 (przypis 1). Ostatnie zdanie prawdziwe, ale niemożliwe do realizacji w warunkach budżetów RP.
2. Art.2 pkt 7 – pytania kto będzie wykonywał audyt wg jakich kryteriów oceny, jakie będą zasady odwołań od wyników audytu itp.(brak konkretów tutaj i w dalszej części projektu ustawy).
3. Art. 4 pkt 6 – bardzo nieostry projekt wydatkowania około 10% środków w planie finansowym- uzależnione od wyników przekształceń jednostek sektora nauki. Pytania-co to są przekształcenia, co z uczelniami(jednostkami) na trwałym deficycie(stracie), dlaczego do dziś Mnisi nic nie robi , aby jednostki deficytowe opracowały i wdrożyły programy naprawcze, dlaczego nikt nie słucha wniosków i zaleceń Uniwersyteckiej Komisji Finansowej?
4. Art. 5 pkt 5 - bardzo niebezpieczny precedens potencjalnego wycieku skromnych środków na naukę poza PAN, szkolnictwo wyższe i JBR-y
- 5.Art.6 pkt 6 - skutki społeczne tego zapisu mogą być bardzo niebezpieczne.
- 6.Rozdział 3, art. 6 pkt 8 – do dziś brak projektu rozporządzeń wykonawczych, ich treści, kryteriów, zasad, algorytmów, podziału, co w konsekwencji prowadzi do nadmiernej władzy Ministra.

7. Art.7 pkt 2-niezrozumiały jest podział i dyskryminacja nauk humanistycznych i społecznych do kwoty 150 000 zł (gdy na nauki ścisłe, nauki o życiu i ziemi przeznaczają się 500 000zł?)

8. Art. 7 pkt 6- co mają zrobić jednostki nowoutworzone, gdy nie mają środków do samodzielnego pokrywania kosztów?

9. Art. 9 pkt 2 Znowu projekt centralizacji uprawnień Ministra ds. Nauki

10. Art. 12 pkt 1 Programy finansowane przez Ministra- jest to bardzo niebezpieczny element tej ustawy i tego pomysłu. Prowadzi to m.in. do tego, że przykładowo student V roku informatyki (zamawianej przez Ministra otrzymuje 1000 plus 2000 od przyszłego pracodawcy czyli 3000zł, a asystent ok. 1800zł (gratulacje dla pomysłodawcy!)

11. Art.12 pkt 2 - Pytania jakiej restrukturyzacji , kiedy rozpoczynanej, kto nią zarządza, kto kontroluje, ile na ten cel przeznaczyć środków finansowych itp.

12. Art. 12 pkt 8 - Co to są specjalne programy badawcze, co to są specjalne programy finansowania wiodących jednostek naukowych(których i jak wyłanianych?).

13. Art.13 pkt 2-zrównanie pensji prof. zw ze stypendium młodego naukowca - to raczej skok... (..tylko dokąd?). Co ma zrobić rektor uczelni gdy ten „młody, obiecujący...” nie zrobi doktoratu lub habilitacji (przypisać do zwrotu lub rozłożyć spłaty na raty?)

14. Art. 17 - w przypadku niezadowolenia z decyzji Ministra odwołujemy się znowu do Ministra. To swoisty ewenement!

15. Art. 21 pkt 1,2,3 Minister ustala programy i przedsięwzięcia od których nie ma możliwości odwoławczych - dlaczego?

16. Art.22 Pytanie - czy przy tak dużej skali przedsięwzięć naukowych Minister ds. nauki ma aparat, narzędzia, mechanizmy prawidłowego monitoringu wydatkowanych środków na naukę?

Uniwersytecka Komisja Finansowa przekazała kierownictwu MNiSW w 2007 i 2008 „Analizę kondycji ekonomiczno-finansowej uniwersytetów w Polsce (za lata 2003-2007)” i do dziś nie otrzymała odpowiedzi na przekazany raport. Dlaczego?

17. Art.23 Znowu Minister w drodze rozporządzenia określi, sposób kontroli merytorycznej i finansowej, tryb, sposób dokumentowania – kto wejdzie do zespołów kontrolnych, jakie są kryteria doboru zespołów, jakie będą obowiązywać procedury kontrolne.

Dodatkowe pytanie: Po co uczelnie przekazują do MNiSW F01?

18. Art. 25.1 i dalsze – Pomysł dobry, ale reguły, zasady, procedury – co najmniej dyskusyjne
Pytanie: czy Komitet Akredytacji Jednostek Naukowych i Rada Nauki przysporzą środków finansowych na naukę – czy raczej ich funkcjonowanie pomniejszy i tak bardzo skromny % PKB na naukę! Tworzenie Prezydium, komitetu, zespołów dziedzinowych to nic innego jak stworzenie kolejnej maszyny biurokratycznej, która będzie nas drogo kosztowała, zaś korzyści z jej przyszłego funkcjonowania są niedookreślone.

19. Dlaczego Autorzy projektu uzasadnienia nie oszacowali kosztów wdrożenia „Ustawy o zasadach finansowania nauki”? Ukazanie, że nakłady na B+R (badania i rozwój) w Polsce to 0,32 % PKB to za mało. Należało pokazać „mizериę” środków na naukę w polskim budżecie, należało pokazać jak nakłady na przestrzeni ostatnich lat w konkretnych ustawach budżetowych (np. od 1989 roku) się kształtowały, co zrobiły kolejne rządy z nakładami na naukę, kto obiecywał i jak się z tych obietnic wywiązywał. Obecne uzasadnienie ekonomiczno-finansowe jest „rozmyte”, brak jest w nim konkretów.

Przekazywanie wskaźnika GERD „per capita” 84\$ w porównaniu ze średnią UE 472\$ -ozn, że w Polsce nakłady są 5,62 razy mniejsze zamydla rzeczywisty obraz. Także obecne uzasadnienie do projektu ustawy o zasadach finansowania nauki nie może zostać zaakceptowane; jest ono zbyt mało konkretne. Są to obietnice, które przyszłość zweryfikuje. Dziwi i niepokoi zapis, że **„...projektowana ustawa nie będzie miała większego wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego”**.

Powyższe uwagi szczegółowe zebraliśmy i przekazujemy całej społeczności akademickiej w Polsce dlatego, że jesteśmy żywotnie zainteresowani, aby ten projekt został istotnie poprawiony, skonkretyzowany, aby zachować należyty rozsądek w delegowaniu nadmiernych uprawnień dla Ministra ds. Nauki i jednostki sektora nauki (uczelnie, PAN, JBR-y, inne jednostki), aby projektowane zmiany nie pogorszyły naszego ustawodawstwa, a szczególnie aby skonstruować rzetelne, uczciwe transparentne nowe zasady finansowania nauki w Polsce.

Uwagi szczegółowe do projektowanej ustawy zebrał i opracował:

Prof. dr hab. Józef Perenc

Prorektor ds. Finansów i Rozwoju

Uniwersytetu Szczecińskiego

Przewodniczący Uniwersyteckiej Komisji Finansowej